

הכסטיים טרם הובהרו לגמרי, קיבל אהרון מסקין, מועמד מפא"י לכנסת, את ההצגה תחת חסותו. החירות הללו קצבצב מזוהר. כחל שהתקרב מועד הצגת הבכורה, כן התגבר בלבו של ייגאל שחך סתום בפני תגובת האנשים אותם ביקש לזרוק לכלי-ביום. למרות שתמיכת המנגנון האדיר של השלטון היתה מובטחת לו, קיננה בליבו דאגה סתומה. לא היה לה שום הסבר הגיוני - זולת המצפון הרע של אדם, היודע כי הוא עושה בהכרח מלאה מעשה בזוי.

באחד הימים פגש במקרה את עורך-הדף שמואל תמיר, בכיתה של הרופא הרצל קוק, אחיו של הלל קוק. "אני רוצה לספר לך על המחזה שלי", אמר לו. כעבור כמה ימים נפגשו השניים במסעדה רחוקה, בשעת ארוחת-הצהריים. בסוף השיחה הפי ליט ייגאל: "יש לי בקשה אליך, שתזמין את אורי אבנרי וכמה מחברי שורת התמ"ד נדבים לפגישה אתי בביתך. אני רוצה



צייד הנאצים

סינון בהרפתקה הנראית כלקוחה מאחד מספירי "חטמבה" שלו. הוא שיתף פעולה עם עיתונאי הרפתקן, צבי אלדובי, בניסיון לחסוף מאז מנהיג הנאצים הבלגים. לראון זגרי, שמאז מילקט בספרד, השבוע טען ייגאל בתוכנית הטלוויזיה, כאילו האמין לאלדובי משום שקצין-מיסטר היה הכיר אותו כאיש שירותי-הביטחון. מוסינזון החל לכתוב בפארט את סיפור החטיפה, ועוד לפני שהתרחשה ונכשלה במציאות.

לקראת פגישתם את המחזה, כי שמעתי שהם חושבים שזה מכוון נגדם. אני רוצה לשנע אותם שזה לא נכון." הפגישה התקיימה בבית תמיר, שחלה בשפעת ושבט במיטה, קודם בחום. איש שורת המתנדבים, שחלה גם הוא, לא בא. ייגאל בא בחברת ג'ודי. מלבד תמיר ואיש חו היו בדירה אורי אבנרי ובעל הדפוס מרדכי רענן, שביקר את תמיר במקרה ונתבקש להישאר. אחרי שתייה קלה, קרא ייגאל במשך שעה וחצי את יצירתו, בהטעמה של שחקן ובהדגשת כל הבריחות המפוקפקות. כשי הפליט את המילה האחרונה, השתררה בחדר דומיה כבדה. הנוכחים היו מוכיח-הדמה. הם לא זועזעו על-ידי המחזה עצמו, שהיה חלש למדי, אלא על-ידי עצם ההוצאה התור-מית של המחבר, שבא לקרא באזניהם מחזה שהסית בגלוי לרצח אחד הנוכחים. הראשון שהתאושש מן התדהמה היה שמואל תמיר. בקול שקט הסביר למוסינזון זון שהוא עושה מעשה בזוי, שמכר את עצמו תמורת כסף, ושפילוי מבחינת התור-עלת של יצאנות ספרותיות, אין הדבר כדאי לו. כי בהשליכו את יהבו בגלוי על החוגים המושחתים ביותר במדינה,

שהרפתם ידועה לכל, הוא "כורה לעצמו קבר מוסרי". חיש מהר הפכה הישיבה לניתוח דר-לשוני של אופיו של ייגאל. אורי אבנרי הזכיר לו את עברו כפחדן-החטיבה, עמד על עזות-המצח של ייגאל להופיע בשם לוחמי-המיטלה, במשך למעלה משעה ישב מוסינזון, כשחיוך קפוא על פניו, והקשיב ללא רוגז לניתוח הקטלני של אופיו, עברו ומניעיו. לבסוף הסביר שפשוט לא הובן כראוי, הכל היא איהבנה מצערת. "למחזה אין בכלל שום קשר עם העולם הזה, הוא עצמו הציע לשנות את הטכסט, להוציא את "השבועון" ולשים במקומו עתון יומי. איש לא היה מוכן לבוא איתו כלל בדבר-ריס על כך. אבנרי הדגיש: "כוננות המחז זה שקופות לגמרי. אין אדם בארץ שלא יבין למי אתה מתכוון. אם כך, מוטב שהחזית תהיה ברורה".

"אז מה אתה מציע לי לעשות במחזה?" שאל ייגאל לבסוף את תמיר. "לשרוף אותו!" השיב תמיר ללא הי-סוס. בהשתמש באותן המילים עצמן, בהן השתמש בשבוע עבר, בוויכוח פומבי, המבקר הספרותי של הארץ. מדוע ערך מוסינזון קומדיה זו, כשהי מחזה כבר היה בשלב האחרון של ההכנה להצגה? ההסבר הגיוני היחיד הוא, ש-קיומה לקנות את שתיקת קרובות הסתתו, על-ידי הכנסת כמה שינויים קלי-ערך, שלא היו מפרעיים לשולחיו, ושהיו מוני-עים ממנו אי-נעימות.

כשהיה ברור לו שנוכשל במשימה זו, עשה מעשה אופייני לו. הוא רץ מיד לעתון-הרשש של מנגנון-החושך, מסר לו תיאור מסולף של הפגישה, שכונסה על-סמך הסכם ג'נטלמני של כל הנוכחים, שלא לפרסם עליה דבר, תיאור זה פורסם תחת הכותרת המרעישת: "סירוד נגד חופש הביטוי!" גילה שתמיר ואבנרי איי-מו למעשה על מוסינזון ברצח. מסמר התיאור היה סילוף עדין של המשפט "אתה כורה לך קבר מוסרי". כך הפך מוסינזון, איש שהסית לרצח עורך השבועון המי-סויים, לקרוב של איים ברצח.

אולם גם זה לא היה הסוף. כעבור כמה ימים שוב נפגשו תמיר ומוסינזון במקרה אצל אותו יריד רופא. בנוכחות כמה עדים הכחיש מוסינזון שמישהו איים עליו, הדגיש שהסילופים בעיתון-הרשש הם של עורכיו בלבד, הודה שהוא עצמו הטביח לחתום על הכחשה רישמית. הוא הופיע אפילו במשרדו של תמיר, קרא את נוסח ההכחשה שהוכן לו, שלף עט נובע והתכונן לחתום. לעיני שני עדים, אולם ברגע האחרון ממש החזיר את העט לכיסו, לקח את הנייר ואמר לתמיר שהוא "קופץ" לרנע לפרקליטו כדי להתייעץ עמו, וכי חוזר כעבור כמה דקות. הוא לא חזר עד היום.

האיש שקיבל מתנות

"המשפחה היא בסיס. המש" פפה הנה תא חברתי, שעליו בנויה החברה כולה. ממנה חסי-תנע הכלכלי" (דרך גבר, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 47).

במקום ייגאל מוסינזון, הופיעה משרדו של שמואל תמיר דמות אחר-רת. היתה זאת ג'ודי שפטל, רעייתו של מוסינזון, אותה הכיר תמיר באותו ערב דרמתי של קריאת הרמה. בפיה היה סיפור מוצע.

כחודש אחרי הצגת-הבכורה של זורק אותה לכלבים. בה נכחה גם ג'ודי, הגיעו החיכוכים בין ייגאל וג'ודי לשיאם. למרות שתאריך הנישואין כבר נקבע, ואמה של ג'ודי באה לארץ כדי להשתתף בהם (ד-ייגאל לקח גם ממנה 500 דולאר במטבע זר), נדחה עתה התאריך. בינתיים התגרש אמנם ייגאל מאשתו האחרונה (תחילה שכח לספר לג'ודי שהוא עדיין נשוי), אך הוא לא גילה שום נכונות לשאת לאשה את ג'ודי, שכספה אול. הצעירה האמריקאית, החיננית והמשכילה, היתה אמנם מאוהבת במוסינזון, אולם היא לא היתה עיוורת. אט-אט נפקחו עיניה לראות לא רק את אורח-חיינו של בעלה המלימד, אלא גם את רמתו השכלית והמוסרית. ייגאל עצמו הציע לה לעשות הפסקה קצרה ביחסיהם, כדי לבחון זה את יחסו האמיתי אל זו. הוא עמד אפילו לרכוש לג'ודי, מכספה שהיה אצלו, כרטיס-ניסיעה חזרה לאמריקה. אולם ג'ודי העדיפה לנ-סוע לירושלים.

חברתה, דוריס סורוקה (23), בתו של סגן מנהל רב-לון, נכנסה לאלפן ללמוד עברית, התגוררה אצל ג'ודי בימי שהותה כתי-אביב. עם הכירה את ייגאל. עתה, ימים שטים אחרי שנפרדה מ-ייגאל, גמסר לג'ודי כי ייגאל עומד לשאת לאשה את דוריס הירשת. בת המיליונר נלכדה באותה מלכודת בה נצודה ג'ודי שנתיים לפני-כן: הגבר הגברי, המוצק, שטען כי הוא גדול הסופרים מאו שקספיר, ושהבטיח לה חיי-משפחה סולידיים לכל החיים, כבש את לבו החמדה בסערה.

ג'ודי, שנשארה בארץ בודדה, ללא פרוי-טה, ללא דירה, ללא מכוננית וללא נייר-דף, קיוותה כי ייגאל יחזיר לה תוך כמה ימים את אלפי הדולארים שלוהה ממנה על סמך הבטחת הנישואין, את המי-סונות ואת הבית. אולם כאן נכונה לה אפתעה. אחרי כמה דחיות, כביכול מטע-מים טכניים, הודיע לה ייגאל בפשטות עילאית שאינו חולם על כך. ג'ודי, כך טען, נתנה לו את הכל במתנה, ואין לוקח חיים מתנות בחזרה. ג'ודי היתה מיואשת. בחוסר-הישע שלה נזכרה בעורך-הדף אותו הכירה באותו ערב, ושהתנהגותו השקטה והשקולה עשי-תה עליה רושם עז. היא פנתה לתמיר, כשנודע על כך לייגאל, אמר לה בטלפון: "אני אהרוס אותך!" הגבר שיצא מלחמה בעתונות הצהובה, הזורקת חפים-משפיע לכלבים, איים עתה על רעייתו-לשעבר בהשמצות על רקע אינטימי-ביחוד.

בינתיים לא ישב אביה של דוריס המי-אישרת בחיבור-ידיים. הוא הטיל בשקט על משרד-בלשים תלי-אביבי להגיש לו דו"ח על החתן. היה זה מיסמך מהירד לאב שדאג לגורלו בתו. הדו"ח תיאר את הרפת-קות ייגאל עם שורות ארוכה של נעלות, את עברו המשפחתי המגוון ואת אופיו. האב עלה על המטוס הראשון לישראל כדי להציל את בתו.

ייגאל, המחונן בחוסר-טקט מוחלט גם במצבים רגילים, לא הבין מה מתרחש. בוטח במולו, כבר קבע מסיבת-נישואין סגורה במלון זן המפואר, מיהר לקבל את פני הותם העשיר בשדה-התעופה. עוד באותה הודמנות לא שבה לרמח ל-מיליונר האמריקאי שהוא חזק מבחינה כספית, וכי סכום מתאים יעזור לו. באותו רגע התפוצץ סורוקה הזקן, גבר קשוח, שהרוויח את כל כספו לבדו בעמל-קשה: "אתה לא תקבל ממני פרוטה. לא עכשיו, לא בעתיד ולא אחרי מותי!" קלא בהתרגשות. במשחה גלויה לאידו של חתי-גולעתיד סיפר לו שלפני המריאו מנייר-יורק שינה את צוואתו, הטיל על יורשיו שלא לשלם פרוטה לדוריס, כל עוד היא נמצאת במחיצתו של ייגאל מוסינזון. במשך כמה ימים שהה המיליונר הנרגז בארץ, לפי עצה עובד בן-עמי, ראש עיריית-נתניה לשעבר, ניסה לאחוז באמצעים משי-סטיים, כדי להשיג צו-מניעה נגד הנשור-אין. הוא איים לפרסם ברבים שלא יתן לייגאל גרוש, קרא בהתרגשות: "האיש הזה הוא סכנה למדינה, והוכה מוסרית וציבורית היא להשוף את פרצופו!"

באמו המשותף מצאו סורוקה הזקן וג'ודי



אלדובי צבי אלדובי, מי שהיה סופר עיתון "הבוקר" בפנת-תיקווה, טען כי הוא נרדף על-ידי שירותי-הביטחון הישראליים משום שניסה לכתוב על פעולות השירותים, אותם הכיר אחרי שהוטעק בהם בנעוריו, 4 שנים.

די המרומה לשון משופתת. הם נפגשו לעתים קרובות, והליפו רשמים על דמותו של ייגאל מוסינזון. הודה האב: "אני מתבייש שבתי גרה (עם מוסינזון) בבית שנקנה בכספה של אשה אחרת!" אולם סורוקה סירב לתת למוסינזון את הכסף כדי להחזיר את חובו לג'ודי, מחשש פן יהווה הדבר תקדים של תמיכה כספית בבוז הצעיר. בכל זאת נאות להיות נוכח בטכס הנישואין שהתקיים עתה, לא במלון זן, אלא במשק מעין-צבי.

אולם מוסינזון לא נואש, הוא בטח כי הזמן יעשה את שלו, וכי גם סורוקה הזקן לא יוכל לעמוד מנגד כאשר תגיש לו בתו נכד צבר, ואילו דוריס התמימה עדיין האמינה באהבת-הנצח האידיאליסטית של בעלה, שפתח סופית דף חדש בחייו. הקרבן העיקרי היתה ג'ודי, אמנם אחרי שהמשטרה סירבה לעזור לה לקבל בחזרה את המכוננית, הרשומה על שמה, הודיע לפתע פרקליטו של ייגאל מוסינזון, עורך-הדף מיכאל כספי, כי ההכס סירב להעביר את המכוננית על שמו של ייגאל, וכי ייגאל מוכן על כן להחזירה. אחרי דיון-ידיברס נוסף הוחזרה.

- אולם שאר תביעותיה של ג'ודי הרשו בו ריקם. הם הסתכמו בסכומים גדולים: 6000 דולארים שנתנה ג'ודי למר-סינון במוממים; 750 דולארים שנתנה לו בתשלומים, ו-300 דולארים עבור שרותים, כלכלה וי-תמיכה; 1600 דולארים עבור התקופה בה חי בביתה, אכל והתלבש על חשבונה, על-סמך הבטחתו לשאתה לאשה; 1650 דולארים שנתנה לייגאל בארץ, כשחיה על חשבונה כאן; 1000 דולארים שהוציאה כדי לבוא לארץ, על-מנת להינשא לו; 10 אלפים ל"י עבור הנוק הממשי והכללי שגגרה לה עקב הפלח הבטחתי הנישואין. בסך הכל: סכום של כ-30 אלף לירות, לפי השער הרשמי.

..אם יש צדק..

תן לו לחשוב רגע. אתה השלכת את לבך לכלבים. הני-בד גווע ומת. הידידות נמוגה ואיננה. קשרי-משפחה אינם קיימים יותר..." (אם יש צדק, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 21).

דוע הכנים ייגאל מוסינזון את עצמו למצב-ביש זה, תחת לפצות את ג'ודי ולהיפרד ממנה בצורה הוגנת? מבחינה שכלית, נשאר מוסינזון ברמה של גער מתבגר. מבחינה מוסרית התעכב בה התפתחותו הגיל מוקדם הרבה יותר. הוא נוהג כילד, והסבור כי כל העולם חייב לספחו ולספקו, מבלי שעליו לטרח ולעמול. משום כך גם כמעט אי-אפשר לכעוס עליו. אין הוא אדם מבוגר, המבי-דיל בין טוב ורע, והבוחר בהכרה בדרך הרעה. הוא פשוט אינו יודע את התבדל, כשהדבר נוגע לו. כמו התול הגנב את החלב במטבח, הוא מודרך על-יפי היצר. מבחינה זו, דאוי מוסינזון יותר לרחמים מאשר לרוגז. ככל לפני שלשים שנה, הוא עודנו ילד מופרע, חסר בטחון עצמי אמרי-תי, קרוב לרגשי-נחיתות המכרסמים בלבד. הוא זקוק לאישור מתמיד של גבריותו. לחברת מתמדת של גברים ונערות המערי-צים אותו ומאמינים באננותו. וככל שר האפסיות של יצירתו הספרותית בולטת יותר, כן גוברת החיפה וז להוכיח את עצמו כסופר הדור, כאיש שישכמו ומעלה מעל להמון הפשוט, ושעל כן מותר לו הכל והכל חייבים לשרתו. כל עוד היתה זאת תופעה אישית, טרא-גדיה פרטית של אדם מופרע, לא היה זה מעניינו של הציבור, אולם חשובה יותר מדמותו של מוסינזון האיש, היא הטרט-גדיה הציבורית הגלומה בעליית איש זה לפיסנת התהילה הממלכתית. כאשר ערך דויד בן-גוריון את הפגנתו הפומבית בבית-הבימה, כשחלץ את דיני של מוסינזון כאילו היה זה בנו, כאשר הצללים בחברתו באופן הפגנתו הרעיע לכי-בודו לעיני כל, קיבל על עצמו אחריות מוסרית כבדה. הוא הפך את ייגאל מוסינ-זון לסמל הרחוני והמוסרי של המשטר הקיים.

אני טוען שכנגד התפוררות מבפנים יש להזריק מנה גדו-שה של דעל, של אמת, הני-להבריא גוף זה, המשמין והני-לך מרוב שאננות ויהרהר עז-מית..." (דרך גבר, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 10).